

Kaira Lauri, J. S.

Abstrakti: Suomi saarena. Merihistorian Päivät 2017

Vaikutteita, kanssakäymistä ja kilpailemista – Suomalaisten vapaaajanpurjehtijoiden ulkomaille suuntautuneet purjehdusmatkat ennen toista maailmansotaa

Purjehdus harrastuksena saapui Suomeen vähitellen 1850-luvulta lähtien ja se osuu yhteen merenkulun ammattimaistumisen kanssa. Ennen kauppahuoneiden vesat lähtivät sukunsa varustamille laivoille harjoittelemaan ja hankkimaan tietoa merenkulusta, mutta tarpeiden ja liiketalouden muuttuessa merille suuntautuneet opintomatkat vähenivät. Kiinnostus merielämään säilyi tämänkin jälkeen.

Ensimmäiset pursiseurat Porissa, Helsingissä, Turussa ja Viipurissa olivat lähinnä vanhojen säätyläisperheiden ja nousevan kaupunkiporvariston yhdistyksiä, jotka kopioivat toimintamallinsa Keski-Euroopasta, Tukholmasta ja Pietarista. Tultaessa 1800-luvun lopulle vapaa-ajanpurjehdus levisi vähä vähältä myös muihin yhteiskuntaluokkiin, jopa työväenluokkaan.

Suomalaisten huvipurjehtijoiden toiminta ei rajoittunut ainoastaan omaan piiriin vaan hyvin nopeasti organisoitumisen jälkeen suhteet solmittiin naapurimaiden Ruotsin, Viron, Saksan ja Tanskan purjehtijoihin. Oma tärkeä osansa oli myös emämaan pääkaupungin, Pietarin Jokipursiseuran toiminnalla. Sen toimintamallit sääntöineen ja ulkoisine tunnuksineen kopioitiin lähes yksi yhteen Nyländska Jaktklubbenin kautta suomalaisten purjehdusseurojen toiminnan perustaksi. Moni suomalainen itseään kunnioittava purjehtija myös kuului kyseiseen seuraan.

Jokakesäiset kilpamatkat pitkin Itämeren rantoja vakiinnuttivat asemansa osana ensimmäisten purjehdusseurojen toimintaa 1800-luvun viimeisellä neljänneksellä.

Pisimmillään matkat suuntautuivat myös Tanskan salmien ulkopuolelle Englantiin ja aina Atlantin toiselle puolelle Yhdysvaltoihin saakka ennen toista maailmansotaa.

Huvi- ja kilpapurjehduksilla oli vapaa-ajanvieton lisäksi myös toinen puolensa. Vanhoilla aatellisilla ja porvarillisilla suvuilla oli sukulais- ja tuttavuusuhteita ympäri Itämeren. He olivat kotonaan niin Viipurissa, Helsingissä kuin Turussa; yhtä kotonaan he olivat Ruotsissa tai Pietarissa sukulaistensa tai liiketuttaviensa vieraina. Monilla suomalaisilla oli läheiset suhteet Tukholmaan ja siellä olevaan yhteiskunnalliseen yläluokkaan.

Tilan sijasta ylempien luokkien edustajat liikkuvat yhteiseksi mielletyssä kulttuuripiirissä, jota hyvällä syyllä voidaan kutsua elämäntavaksi. Purjehdusseurat toimivat heille sosiaalisen kanssakäymisen raameina, joiden puitteissa huviteltiin ja tehtiin kauppaa. Esitelmä perustuu esitelmäitsijän aikaisempiin tutkimuksiin ja artikkeleihin vapaaajanpurjehduksen historiasta.

Asiasanat: purjehdus, vapaa-aika, sosiaaliset suhteet, identiteetti, Suomi saarena, Merihistorian

Päivät 2017, esitelmä, vapaa-ajanpurjehdus, huvipurjehdus, kansainväliset suhteet, Itämeri.